

КООПЕРАЦІЯ ЯК ЧИННИК ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

М. І. Яремова, аспірант*

Житомирського національного агроекологічного університету

Розглянуто основні проблеми розвитку сільськогосподарських підприємств та загроз їх економічній безпеці. Запропоновано створення багатофункціонального кооперативу в контексті зміцнення економічної безпеки. За результатами соціологічного опитування обґрунтовано доцільність вступу до обслуговуючих кооперативів.

Постановка завдання. Більшість дрібних та середніх сільськогосподарських підприємств мають обмежені можливості для виробництва, зберігання врожаю, просування та збуту продукції на ринку, що знижує рівень їх економічної безпеки. В таких умовах перспективним рішенням вбачається добровільне об'єднання зусиль та ресурсів товаровиробників для економічного співробітництва. Це дозволить досягти стратегічних цілей та зміцнити економічну безпеку сільськогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам економічної безпеки підприємств приділяли увагу такі вчені, як Т. Г. Васильців, С. Н. Ільяшенко, Є. А. Олейникова, А. М. Турило та інші. Однак, недостатньо вивченими залишаються питання зміцнення економічної безпеки сільськогосподарських підприємств у контексті обслуговуючої кооперації. Це обумовлює необхідність проведення окремого дослідження.

Мета та методика досліджень. Метою дослідження є обґрунтування доцільності вступу до обслуговуючого кооперативу в контексті зміцнення економічної безпеки сільськогосподарських підприємств. При цьому застосовано метод соціологічного опитування, статистико-економічний метод, зокрема його прийоми порівняння, групування, табличний та графічний методи тощо.

* Науковий керівник – к. е. н., доцент В.І. Ткачук.

Виклад основного матеріалу. Економічна безпека сільськогосподарських підприємств характеризується стійкістю до різного роду загроз, здатністю забезпечити реалізацію власних економічних інтересів, ефективно функціонувати та розвиватися в умовах конкуренції та господарського ризику. Нині рівень економічної безпеки сільськогосподарських підприємств є низьким, про це свідчать незадовільні показники фінансового стану та ефективності їх функціонування, використання ресурсного потенціалу, низький рівень конкурентоспроможності та інноваційної активності.

За результатами оцінювання рівня економічної безпеки сільськогосподарських підприємств Житомирської області встановлено, що протягом 2006-2010 рр. спостерігається тенденція до зниження кількості суб'єктів господарювання, які знаходяться у зоні економічної безпеки. Основними проблемами їх розвитку та загроз економічній безпеці є обмеженість у власних фінансових ресурсах, низький рівень матеріально-технічного забезпечення, висока плинність кадрів, неспроможність конкурувати за ціною на сільськогосподарську продукцію та низька родючість ґрунтів регіону тощо.

З урахуванням існуючих проблем розвитку сільськогосподарських підприємств перспективним у контексті зміцнення їх економічної безпеки є посилення інтеграційних процесів. З метою доведення доцільності об'єднання суб'єктів господарювання, здійснено соціометричне опитування керівників (29 %) та спеціалістів (71 %) сільськогосподарських підприємств. За результатами анкетування, майже 79 % респондентів відзначили доцільність участі у сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах. При цьому, головними мотивами вступу до об'єднань визначено отримання різного роду послуг. Відтак, для таких підприємств перспективним є участь у обслуговуючих багатофункціональних кооперативах. В межах кооперативу стає можливим вирішення багатьох проблем розвитку сільськогосподарських підприємств, що призводить до зниження рівня їх економічної безпеки.

Згідно програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2011-2015 рр. на фінансування діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів мають виділити 40 млн грн з державного бюджету та 3 млн. грн – з обласного бюджету, що сприятиме їх розвитку. Також існує можливість створення кредитних спілок, що допоможе отримати фінансові послуги на вигідних умовах. Крім того, обслуговуючий кооператив має більше можливостей, ніж дрібнотоварні господарства для придбання техніки та обладнання на умовах фінансового лізингу.

Члени кооперативу можуть спільно придбати та використовувати техніку шляхом отримання безповоротної фінансової допомоги на умовах самофінансування. Також пропонується зменшити витрати на технічне обслуговування та ремонт машин і обладнання. В умовах поглиблення спеціалізації та розширення виробництва з'являється можливість створення ефективної системи матеріальної та нематеріальної мотивації праці, що вирішить проблему браку висококваліфікованих кадрів та підвищить продуктивність їх праці.

Дрібнотоварні господарства практично не здатні самостійно освоїти досягнення науково-технічного прогресу, впровадити високопродуктивні та екологобезпечні технології, що зумовлює необхідність створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. В межах кооперативу доцільно створити маркетингову службу, що налагодить систему збуту продукції та забезпечить її вихід на нові ринки. Об'єднані підприємства матимуть більші інвестиційні та інноваційні можливості для реалізації великомасштабних проектів.

Результати дослідження свідчать, що отримання переважної більшості послуг у межах кооперативу сприятиме відносному зростанню економічної безпеки сільськогосподарських підприємств. Крім підвищення рівня безпеки, вступ до таких формувань дасть можливість покращити економічну ефективність виробників сільськогосподарської продукції. Проте, отримання всіх без виключення перелічених видів послуг на кооперативних засадах не завжди є обґрунтованим та можливим. З огляду на це, доцільним є розробка методики виявлення серед всього переліку тих видів складових безпеки, які потребують уваги в першу чергу.

Висновок. Низький рівень економічної безпеки сільськогосподарських підприємств Житомирської області зумовлює необхідність пошуку шляхів її підвищення. Одним із дієвих способів є добровільне об'єднання зусиль та ресурсів товаровиробників з метою задоволення своїх потреб. У результаті соціологічного опитування доведено, що створення сільськогосподарського багатофункціонального кооперативу дозволить підприємствам досягти своїх стратегічних цілей, покращити економічну ефективність виробників сільськогосподарської продукції та підвищити рівень їх безпеки.

Список використаних джерел

1. Зіновчук В. В. Основи сільськогосподарської обслуговуючої кооперації: навч. посіб. / В. В. Зіновчук, Л. В. Молдаван, В. Б. Моссаковський та ін.; за ред. В. В. Зіновчук. – К.: Вища освіта, 2001. – 464 с.

2. Орлик О. В. Сільськогосподарська кооперація в умовах ринкових перетворень в аграрному секторі економіки / О. В. Орлик // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – Вип. № 3 (7). – С. 207-213.